

ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА

ФАКТОРИ ЗНАЧАЈНИ ЗА ИЗБОР ЗАНИМАЊА

Избор занимања одређује оно чиме ћете се бавити у животу, затим радни простор и сараднике, будући материјални положај, брзину запошљавања и квалитет будућег живота. То је главни разлог што избор занимања не сме бити резултат случајног одређења.

Фактори на које треба обратити пажњу при избору занимања су:

- склоности и интересовања;
- способности;
- захтеви занимања;
- алтернативна занимања;
- информисање;
- перспектива занимања;
- могућности стручног образовања;
- конкурисање (упис).

Склоности и интересовања

Сваком човеку је важно да му посао који обавља причињава задовољство, или макар да га не чини незадовољним. Да би се то остварило, потребно је да човек ради посао за који показује одређена интересовања и склоности. Некога више интересује рад са машинама и техником, некога рад на отвореном простору, некога стални контакти са људима, неко воли да ради самостално са бројкама и папирима... Склоности и интересовања људи се веома разликују. Размислите о својим интересовањима и хобијима, а ако нисте сасвим сигурни, поразговарајте са својим родитељима, наставницима, педагогом у школи или психологом у Служби за професионалну оријентацију. Издвојите већи број занимања за која показујете склоности и интересовања.

Способности

И по способностима се људи веома разликују и свако поседује способности за већи број занимања. С друге стране, ни за кога се не може рећи да је способан за све. Размислите о својим способностима, о томе како подносите физичко оптерећење, какве су вам здравствене способности и да ли су оне препрека за бављење неким занимањима (нпр. да ли поседујете спретност руку и прстију, сналазите ли се с лакоћом у простору, разумете ли лако принципе рада машина, како баратате речима, имате ли стрпљења за друге људе и сл.).

Понекад Вас други људи боље знају него Ви сами себе, реалније процењују Ваше квалитете и Ваше мане. Поразговарајте о томе са људима.

Захтеви занимања

Свако занимање захтева одређене способности, особине личности, мотивацију и интересовања. То све доприноси успешности на послу. Поставите себи питање: ”Колико су моје склоности, интересовања и способности у складу са захтевима занимања која ме интересују?” и ”Да ли могу одговорити тим захтевима?”

Алтернативна занимања

Алтернативна занимања су одговарајуће замене, јер има много занимања која су по разним карактеристикама слична и са којима бисте били задовољни, а, са којима себи повећавате шансе при упису у средњу школу.

Информисање

Пре доношења одлуке о избору занимања информишите се о више занимања.

Извора информисања има много. Сваки од њих има своје предности, али и недостатке. Ризично је ослонити се само на један.

Ваша породица, рођаци, познаници и други из Ваше околине, могу Вам пружити одређене информације о својим занимањима. Међутим, сви они, намерно или ненамерно, износе своја лична мишљења о одређеним занимањима која су вероватно једнострана и под утицајем њихових лоших искустава везаних за поједина предузећа, плате и сл. Због свега тога податке добијене из овог извора треба да узмете у обзир уз велики опрез и обавезно упоредите са информацијама из других извора.

Од ученика средњих школа ћете чути више података о образовању за поједина занимања, него о раду у тим занимањима, у којима, предмети које они предају, долазе највише до изражаја. Нпр., наставник биологије вероватно добро познаје занимања из области пољопривреде, шумарства; наставник хемије вероватно добро познаје занимања из области производње и прераде хране, хемијске и фармацеутске технологије, металургије; наставници физике и техничког образовања вероватно добро познају занимања из области машинства и обраде метала, електротехнике, обраде дрвета.

Педагози и психолози у школама и заводима за запошљавање су стручњаци за саветодавни рад и могу Вам пружити поуздане податке о широком кругу занимања и о образовању за та занимања.

Стручњаци у појединим занимањима могу Вам пуно рећи о томе шта се, како, чиме и у којим условима ради. Међутим, и овде морате бити на опрезу и имати на уму да они износе само своја лична мишљења и осећања, зависно од тога колико су успешно одабрали своје занимање и колико су задовољни њиме.

Средства јавног информисања (радио и тв) пружају информације о свету рада и занимања у разним емисијама, а нарочито у циклусу школског програма.

Различите брошуре и књиге са описима занимања представљају један од најпоузданијих извора информација, нарочито ако су добро илустроване цртежима и фотографијама занимања и појединих занимања и појединих радних операција и ако су новијег датума.

Перспектива занимања

За занимање које сте издвојили важно је да сазнате следеће:

- какве су могућности када завршите образовање да се запослите;
- какве су могућности стручног усавршавања и напредовања;
- колико знања и вештине која стекнете можете искористити и за друге послове, уколико из било ког разлога више не можете или не нећете радити у свом занимању.

Могућности стручног образовања

Средња школа се доста разликује од основне. О занимањима за која се определите морате сазнати све: где су школе, какви наставни предмети се изучавају, који су од њих најзначајнији, колико има практичне наставе, како је организована и где се изводи, шта су то ”образовни профили” и по чему се разликују у односу на занимања и сл.

Конкурисање (упис)

Треба да се благовремено упознате са условима за упис у средње школе који се регулишу конкурсом, кад и како конкурисати, која су документа потребна, на основу чега се врши рангирање кандидата, ко све и како полаже квалификациони испит, шта ако се тај испит не положи итд.

Ана Балабан, школски педагог